Kraków

ZADANIE PUBLICZNE REALIZOWANE NA ZLECENIE MIASTA KRAKOWA, FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA

Ministerstwo Sprawiedliwości

NEWSLETTER PRAWNICZY FUNDACJI INTER VIVOS

NR 3/2026

(LIPIEC – WRZESIEŃ 2026)

ZADANIE PUBLICZNE REALIZOWANE NA ZLECENIE MIASTA KRAKOWA FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA

Kraków

ZADANIE PUBLICZNE REALIZOWANE NA ZLECENIE MIASTA KRAKOWA, FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW BUDŻETU PAŃSTWA

NEWSLETTER PRAWNICZY FUNDACJI INTER VIVOS

nr 3/2026 (lipiec – wrzesień)

O NUMERZE:

W najnowszym numerze Newslettera Prawniczego prezentujemy Państwu, najważniejsze naszym zdaniem, zmiany wprowadzane do porządku prawnego w okresie od lipca do września 2026 r.

O FUNDACJI:

Fundacja Inter Vivos z siedzibą w Warszawie jest organizacją pozarządową ukierunkowaną na udzielanie darmowej pomocy prawnej i prowadzenie nieodpłatnej mediacji. Równocześnie prowadzimy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji działające w oparciu o ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j.: Dz.U.2026.44). Informacja o lokalizacji prowadzonych przez nas punktów znajduje się pod adresem:

https://www.fundacjaiv.pl/punkty-nieodplatnej-pomocy-prawnej

KONTAKT Z NAMI:

Tel. 575-747-146

E-mail: biuro@fundacjaiv.pl

Listowny: ul. Ratuszowa 11
03-450 Warszawa

ZMIANY W PRAWIE PRACY:

Akt prawny: Ustawa z dnia 11 marca 2026 r. o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2026 poz. 473)

Wejście w życie: 8 lipca 2026 r.

Opis zmian: nowelizacja przepisów przewiduje istotne wzmocnienie kompetencji Państwowej Inspekcji Pracy w zakresie kontroli legalności zatrudnienia, w szczególności w odniesieniu do stosowania umów cywilnoprawnych. Od 8 lipca okręgowi inspektorzy pracy uzyskują uprawnienie do wydawania decyzji administracyjnych stwierdzających istnienie stosunku pracy, a także do przekształcania nieprawidłowo zawartych umów cywilnoprawnych (w tym umów zlecenia oraz kontraktów B2B) w umowy o pracę. Jednocześnie zaostrzono sankcje finansowe za naruszanie przepisów polegających na zastępowaniu umów o pracę umowami cywilnoprawnymi. W szczególności podwyższono maksymalną karę grzywny do kwoty 60 000 zł, a w przypadkach kwalifikowanych – do 90 000 zł. Celem regulacji jest ograniczenie praktyk polegających na pozornym samozatrudnieniu oraz obchodzeniu przepisów prawa pracy poprzez nieuprawnione stosowanie umów cywilnoprawnych.

Dodatkowo, od 8 lipca 2026 r. Państwowa Inspekcja Pracy w sprawach mandatowych, w których występuje jako oskarżyciel, będzie miała możliwość wymierzenia znacznie wyższych mandatów. Dotychczas mandaty wymierzane przez PIP orzekane mogły być do kwoty 2.000 zł. Od 8 lipca 2026 r., w wyniku zmiany art. 96 § 1a pkt. 1 ustawy Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, mandaty te będą mogły zostać wymierzone do kwoty 5.000 zł. Wyższe będą również mandaty orzekane w przypadkach, gdy pracodawca pomimo dwukrotnego ukarania za niektóre wykroczenia pracownicze, w okresie dwóch lat od ostatniego ukarania, dopuści się ich ponownie. Dotyczy to wykroczeń unormowanych w Kodeksie pracy, ustawie z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych, ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, a także ustawie z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni. W tych przypadkach wysokość mandatu od 8 lipca 2026 r. będzie mogła wynieść aż 10 000 zł, podczas gdy dotychczas maksymalna wysokość wynosiła 5 000 zł.

ZMIANY W PRAWIE PUBLICZNYM:

Akt prawny: rozporządzenie Ministra Finansów i Gospodarki z dnia 30 marca 2026 r. w sprawie Centralnego Rejestru Umów Jednostek Sektora Finansów Publicznych (Dz.U. 2026 poz. 440)

Wejście w życie: 1 lipca 2026 r.

Opis zmian: od 1 lipca 2026 r. wchodzi w życie obowiązek publikowania informacji o umowach zawieranych przez jednostki sektora finansów publicznych w Centralnym Rejestrze Umów (CRU). Nowe regulacje znacząco rozszerzają zakres jawności – dane o umowach objętych ustawą Prawo zamówień publicznych będą dostępne publicznie bez konieczności składania wniosku o dostęp do informacji publicznej. W rejestrze znajdą się m.in. informacje o wartości umowy, jej przedmiocie, stronach oraz źródłach finansowania. Obowiązek publikacji dotyczyć będzie umów zawartych od 1 lipca 2026 r., niezależnie od formy ich zawarcia (pisemnej, dokumentowej czy elektronicznej). Dotyczy to umów stanowiących zamówienie w rozumieniu art. 7 pkt 32 Prawa zamówień publicznych. W praktyce oznacza to konieczność wdrożenia nowych procedur wewnętrznych dotyczących ewidencji i raportowania umów. Odpowiedzialność za prawidłowość i terminowość publikacji spoczywa zasadniczo na kierowniku jednostki. Zmiana ta ma charakter systemowy, tzn. zwiększa transparentność wydatkowania środków publicznych oraz ułatwia kontrolę społeczną. Z perspektywy wykonawców oznacza to większą dostępność danych o rynku zamówień publicznych, co może ułatwiać analizę praktyk zamawiających oraz porównywanie warunków kontraktowych.

ZMIANY W PRAWIE DROGOWYM:

Akt prawny: ustawa z dnia 17 października 2025 r. o zmianie ustawy – Prawo o ruchu drogowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2025 r. poz. 1676)

Wejście w życie: 4 września 2026 r.

Opis zmian: obowiązujące od 4 września 2026 roku przepisy przywracają możliwość prowadzenia pojazdów kategorii B osobom, które ukończył 17-lat. Zanim jednak nastolatkowie zasiądą za kółkiem, muszą uzyskać pisemną zgodę rodziców lub opiekunów prawnych. Dodatkowo 17-latkowie będą mogli prowadzić wyłącznie na terenie Polski i to pod nadzorem doświadczonego kierowcy siedzącego obok w fotelu pasażera. Podróże z doświadczonym kierowcą będą trwały pół roku od uzyskania uprawnień do kierowania pojazdami. Co więcej, przepisy precyzyjnie regulują, kto może takim doświadczonym kierowcom zostać. Kierowca „nadzorujący" musi:

– mieć ukończone 25 lat;
– posiadać prawo jazdy kategorii B od co najmniej 5 lat. Dokument nie może być nigdy zatrzymany za przekroczenie prędkości ani przewóz osób w liczbie przekraczającej liczbę miejsc określoną w dowodzie rejestracyjnym;
– nie podlega zakazowi prowadzenia pojazdów przez ostatnie 5 lat;
– nie znajduje się pod wpływem alkoholu lub innego środka zmieniającego świadomość.

WAŻNE ORZECZENIE SĄDU NAJWYŻSZEGO:

Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2026 r., sygn. akt II CSKP 89/26

Znaczenie wyroku: prezentowane orzeczenie dotyczy Sankcji Kredytu Darmowego (SKD). Sankcja kredytu darmowego (SKD) została przewidziana w art. 45 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim. Jej istota polega na tym, że w przypadku naruszenia przez kredytodawcę określonych obowiązków ustawowych konsument może zwrócić kredyt bez odsetek i innych kosztów kredytu należnych kredytodawcy. Mechanizm ten ma charakter ochronny i ma przeciwdziałać sytuacji, w której konsument zawiera umowę bez otrzymania wszystkich wymaganych prawem informacji albo otrzymuje informacje przedstawione w sposób uniemożliwiający mu właściwą ocenę rzeczywistych kosztów oraz zakresu zobowiązania. Sąd Najwyższy w sprawie II CSKP 89/26 wyraźnie podkreślił, że sankcja kredytu darmowego pełni również funkcję prewencyjną – ma mobilizować kredytodawców do przestrzegania przepisów ustawy o kredycie konsumenckim.

Jednym z najważniejszych fragmentów omawianego orzeczenia jest stanowisko Sądu Najwyższego, zgodnie z którym dla skutecznego skorzystania z sankcji kredytu darmowego wystarczające jest wykazanie jednego z naruszeń wskazanych w art. 45 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim. Oznacza to, że konsument nie musi udowadniać, iż bank naruszył wszystkie albo większość obowiązków informacyjnych. Wystarczające może być wykazanie jednego kwalifikowanego naruszenia, jeżeli mieści się ono w zakresie art. 45 ust. 1 ustawy. Ma to bardzo duże znaczenie praktyczne. W sprawach o SKD nie chodzi bowiem o stworzenie katalogu wszystkich potencjalnych uchybień banku, lecz o ustalenie, czy w konkretnej umowie wystąpiło naruszenie, które pozwala na zastosowanie sankcji.

Odnosząc się kompleksoowo do orzeczenia wskazać trzeba, iż z perspektywy konsumenta można je podsumwoać w następujacych punktach:

1. Jedno naruszenie może wystarczyć do zastosowania SKD. Nie jest konieczne wykazanie wszystkich możliwych uchybień banku.
2. Odsetki nie powinny być naliczane od prowizji. Podstawą oprocentowania powinien być rzeczywiście udostępniony kapitał, a nie koszty kredytu.
3. Prowizja pozostaje kosztem kredytu także wtedy, gdy została objęta finansowaniem. Samo „skredytowanie" prowizji nie powoduje, że przestaje ona być kosztem kredytu.
4. Harmonogram spłat powinien być przejrzysty. Konsument powinien móc ustalić, jaka część raty odpowiada kapitałowi i odsetkom oraz jakie inne koszty ponosi.
5. Postanowienia dotyczące zmiany opłat powinny być konkretne i weryfikowalne. Nie powinny pozostawiać kredytodawcy nadmiernej lub praktycznie nieograniczonej swobody.